

Vergadering	Algemeen Bestuur
Datum	3 juli 2020
Onderwerp	financiering zorgcoördinatie mensenhandel
Voorstel	Akkoord gaan met het voorstel voor financiering zorgcoördinatie mensenhandel.
Besluit	Akkoord / Niet akkoord / Anders nl.

Wat is de kern van het voorstel?

De financiering voor de zorgcoördinatoren mensenhandel te laten lopen via het Zorg- en Veiligheidshuis NHN. Daarmee wordt de taak van het voorzien in zorgcoördinatoren mensenhandel voor de regio Noord-Holland Noord bij het Zorg- en Veiligheidshuis belegd.

Wat is de aanleiding om zorgcoördinatie mensenhandel in te stellen?

In 2014 hebben de VNG en de Federatie Opvang een commissie ingesteld onder leiding van burgemeester Lenferink van Leiden, om de verantwoordelijkheid van gemeenten voor slachtoffers van mensenhandel in beeld te brengen. In april 2015 heeft burgemeester Lenferink het advies aan de VNG aangeboden. De aanbevelingen zagen op de noodzaak van een landelijk dekkend netwerk van zorgcoördinatoren, en op afspraken die gemeenten onderling moeten maken (over de inschrijving van slachtoffers in de gemeentelijke basisadministratie en over de financiering van de zorg). Dit belangrijke advies is door de beleidscommissie Gezondheid en Welzijn van de VNG omarmd. Echter tot op heden (2017) verloopt de implementatie hiervan moeizaam. Op 3 november 2017 hebben de wethouders van de 35 centrumgemeenten voor vrouwenopvang over dit onderwerp gesproken. Zij hebben bij deze gelegenheid unaniem uitgesproken dat er een landelijk dekkend netwerk van zorgcoördinatoren moet komen en dat zij zich hiervoor in gaan zetten.

Deze commissie heeft een rapport opgesteld: "Gemeenten en de opvang van en zorg voor slachtoffers van mensenhandel" (2015). Het rapport keek naar de opvang en zorg voor slachtoffers, mede in relatie tot de transities (jeugdzorg/WMO), waarbij de verantwoordelijkheid hiervoor bij de gemeenten kwam te liggen.

Aanbeveling uit het rapport (blz 28 paragraaf 4.4)

"Samenwerking, afstemming en zorgcoördinatie Bij de opvang en zorg van slachtoffers van mensenhandel zijn veel verschillende partijen betrokken. Samenwerking tussen de strafrechtelijke keten (politie en andere opsporings- en handhavingsorganisaties, OM en RIEC) en de zorgketen, met de IND, tussen zorg en opvang enerzijds en de gemeente anderzijds en binnen de zorgketen zelf, is noodzakelijk. Daarvoor zullen afspraken gemaakt moeten worden en oude afspraken vernieuwd moeten worden in het licht van de door de Commissie voorgestane benadering.

De belangrijkste manier om samenwerking en afstemming – maar bijv. ook deskundigheid – in de praktijk te organiseren en te waarborgen, is door daarvoor de zorgcoördinatiefunctie te realiseren. Naar de mening van de Commissie zou deze overal in Nederland tot stand moeten komen.

Voor wat deze zorgcoördinatie precies in zou moeten houden, verwijzen wij naar het profiel c.q. de functieomschrijving die daarvoor Comensha en de huidige zorgcoördinatoren is ontwikkeld en die als Bijlage III bij dit rapport is opgenomen.

De exacte manier waarop deze zorgcoördinatie vormgegeven wordt – de financiering, het werk- en opdrachtgeverschap, de personele invulling etc. – laat de Commissie graag aan de gemeenten zelf over: zij zullen ook hierin maatwerk moeten en kunnen leveren. Wel wil de Commissie daaraan een aantal randvoorwaarden stellen.

In de eerste plaats is het gezien de noodzakelijke verbinding tussen de strafrechtelijke en de zorgketen van groot belang dat het werkgebied van de zorgcoördinatie aansluit bij de Veiligheidsregio's. Binnen één Veiligheidsregio kunnen naar believen meerdere regionale zorgcoördinatie regio's gevormd worden, maar het overschrijden van de grenzen van de Veiligheidsregio levert te veel problemen op bij de coördinatie en de ontwikkeling van beleid.

In de tweede plaats moet de zorgcoördinatie aansluiten bij de structuren en organisatievormen die al ontwikkeld zijn, c.q. ontwikkeld worden in het kader van de zorg en opvang van andere bijzondere groepen. Het gaat daarbij dan met name om de Veiligheidshuizen c.q. de regiocentra Veilig Thuis. Enerzijds zijn dit al punten waar tal van signalen binnenkomen en dat maakt de zorgcoördinatie beter bereikbaar. Anderzijds werken hierbinnen al de meeste organisaties samen, die relevant zijn voor de zorg en opvang van slachtoffers, inclusief de politie.

Deze randvoorwaarden sluiten aan bij het uitgangspunt van de Commissie dat voor deze problematiek geen nieuwe structuur opgetuigd moet worden, maar dat het een en ander moet aansluiten bij wat voor in hoge mate vergelijkbare groepen reeds ontwikkeld is. De zorgcoördinatie is dan het extra accent wat hier nodig is."

Wat is de taak van gemeenten op het gebied van mensenhandel?

Gemeenten hebben de taak om algemene en maatwerkvoorzieningen in te richten en ondersteuning en opvang te regelen voor enkele specifieke groepen, waaronder de slachtoffers van mensenhandel. Daarnaast zijn zij een belangrijke samenwerkingspartner bij de aanpak van mensenhandel.

In 2022 moet elke gemeente een duidelijke aanpak mensenhandel hebben, en moet deze geborgd zijn. Dit is een afspraak in het Interbestuurlijk Programma (IBP, punt 5.11) en staat ook in het programma Samen tegen Mensenhandel.

Wat is de regionale tafel mensenhandel?

De regionale tafel mensenhandel is een initiatief van de burgemeester van Alkmaar, vanuit zijn rol als lid van de landelijke taskforce mensenhandel. Deze regionale tafel bestaat sinds begin 2018. De deelnemers zijn gemeenten, zorgcoördinatoren mensenhandel, politie, OM, Koninklijke Marechaussee, Inspectie ZSW, RIEC, Veiligheidshuizen. Het is de bedoeling dat vanuit de regionale tafels een "boost" wordt gegeven aan de bewustwording, signalering en samenwerking bij mensenhandel, op bestuurlijk niveau en binnen de organisaties van gemeenten en ketenpartners.

Vanuit de regionale tafel mensenhandel, voorgezeten door de burgemeester van Alkmaar, dhr Bruinooge, is in 2019 aangegeven dat de financiering voor en de taak zorgcoördinatie mensenhandel in de (politie)regio Noord Holland via de (Zorg- en) Veiligheidshuizen zou dienen te lopen.

Wat is zorgcoördinatie?

Het doel van zorgcoördinatie is belangenbehartiging en het organiseren van een samenhangend hulp- en ondersteuningsaanbod aan slachtoffers van mensenhandel die in de eigen regio verblijven en de toeleiding van slachtoffers naar de juiste hulp en ondersteuning. De zorgcoördinator zorgt er voor dat – vanaf het moment van aanmelding tot en met het afsluiten van het traject - de coördinatie

van de ondersteuning en de begeleiding van slachtoffers goed verloopt en dat de juiste procedures worden opgestart.

Tot de doelgroep van de zorgcoördinator behoren alle (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel verblijvend binnen de regio. Het gaat daarbij niet alleen om vrouwen, maar ook om mannen, transgenders, minderjarigen en meerderjarigen, van Nederlandse en van niet Nederlandse nationaliteit. Het slachtoffer heeft recht op zorg rond drie pijlers te weten;

- Bieden van hulp en opvang;
- Begeleiding bij het verblijfsrechtelijk traject;
- Begeleiding bij het strafrechtelijk traject.

Waarom onderbrengen bij het Zorg- en Veiligheidshuis NHN voor deze regio?

De reden om de financiering en de taak onderbrengen bij het Zorg- en Veiligheidshuis NHN (ZVH), omdat zorgcoördinatie een voorziening is op het niveau van de politie eenheid. Op dat niveau is er geen entiteit waarin dit onder verantwoordelijkheid van de gemeenten kan worden ondergebracht. De eerstvolgende schaal waarop dit kan worden gevonden is die van de Veiligheidsregio's. Daarnaast heeft het ZVH de expertise omtrent uitbuiting in huis en werkt veel samen op dit thema met onder andere de politie (afdeling zeden en mensenhandel), het Openbaar Ministerie, Parlan (voormalig Jeugdzorg plus instelling en hulpverlener bij mensenhandel) en Horizon (de Jeugdzorg plus instelling), Watch Nederland (meldpunt en onderzoeker openbare bronnen), Veilig Thuis (het expertisedeel mensenhandel) en de zorgcoördinatoren mensenhandel zelf. Dit sluit aan bij hetgeen in het rapport van de commissie Lenferink is aangegeven.

Hoe is in zorgcoördinatie in NHN voorzien?

In 2017 is HVO Querido na overleg met politie, advocatuur en Openbaar Ministerie gestart met de inzet van zorgcoördinatie in (de politieregio) Noord-Holland. Dit om reden dat deze organisatie zag dat er behoefte was aan zorgcoördinatie mensenhandel, echter dat het niet werd georganiseerd vanuit de gemeenten.

De zorgcoördinatie mensenhandel is belegd bij HVO Querido uit Amsterdam, die in diverse regio's reeds voor langere periode de zorgcoördinatie verzorgd heeft. Voor de (politie)regio Noord Holland zijn er twee (fulltime) zorgcoördinatoren aangesteld.

Hoe is zorgcoördinatie in de regio NHN nu gefinancierd?

Vanuit de regionale tafel mensenhandel heeft de voorzitter, dhr Bruinooge, begin 2018 aangegeven dat de gemeente Alkmaar voor een periode van twee jaar de inzet voor NHN wilde ondersteunen, om daarna bij gebleken succes dit regionaal te continueren.

De gemeente Alkmaar heeft voor 2018 en 2019 € 25.000 per jaar betaald. De overige gemeenten hebben geen financiële bijdrage aan de zorgcoördinatoren geleverd. Alle gemeenten in NHN zijn eind 2018 benaderd voor financiering. Dit heeft (nog) niet geleid tot een concrete toezegging. De totale kosten voor HVO Querido bedragen € 90.000 voor de regio NHN. De resterende € 65.000 per jaar heeft HVO Querido voor 2018 en 2019 zelf bekostigd.

Wat hebben de zorgcoördinatoren gedaan?

De zorgcoördinatoren hebben na de start in 2019 het netwerk opgebouwd en hebben actief met diverse organisaties gewerkt aan de zorg voor de slachtoffers van criminele, seksuele en arbeidsuitbuiting. Hierbij hebben zij zeer frequent contact met de hiervoor relevante organisaties.

De zorgcoördinatoren hebben voor 2018 en de eerste helft 2019 een (verantwoordings)verslag gemaakt deze verslagen zullen als bijlage hierbij worden gevoegd.

Zorg- en Veiligheidsdomein?

Hoewel de aanpak van mensenhandel ook in het veiligheidsdomein thuis hoort, is zorgcoördinatie iets dat meer samenhangt met de zorg en ondersteuning van de gemeente vanuit onder andere de Wmo. Er is enige overlap in de slachtoffers van huiselijk geweld, wiens opvang wordt gefinancierd vanuit de decentralisatie uitkering vrouwenopvang (DUVO), met name waar het gaat om gedwongen prostitutie en seksuele uitbuiting door een partner. De andere vormen van uitbuiting hebben echter zo goed als geen overlap met huiselijk geweld. Het verdient dan ook aanbeveling om vanuit de lokale gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het sociale domein te financieren.

In de periode dat de zorgcoördinatoren mensenhandel in NHN werkzaam zijn geweest is duidelijk dat ze:

- Een netwerk opgebouwd hebben met organisaties en instellingen in zowel de zorg- als veiligheidsketen.
- Een actueel beeld hebben van de benodigde aard en omvang van de inzet per slachtoffer.
- Een adequate schatting kunnen maken van de hoeveelheid slachtoffers die per jaar ondersteund moeten worden.

Wat bovenstaande aangeeft en uit de jaarverslagen blijkt, is dat ze zelf een succesvolle pilotfase hebben doorlopen.

Wat is het voorstel?

De taak van de zorgcoördinatie mensenhandel en daarmee ook de financiering van de zorgcoördinatie mensenhandel te beleggen bij het Zorg- en Veiligheidshuis NHN. De kosten zijn € 90.000 per jaar voor NHN.

Omdat het een begrotingswijziging betreft is dit ook voorgelegd aan de gemeenteraden in Noord-Holland Noord voor een zienswijze. Het overzicht met zienswijzen inclusief een reactie van het dagelijks bestuur wordt nog op een later moment nagezonden.